

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هدیه های آسمان

تعلیم و تربیت اسلامی

دوم دبستان

۱۳۹۵

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری
نام کتاب: هدیه‌های آسمان (تعلیم و تربیت اسلامی) دوم دبستان - ۸
مؤلفان: مرتضی دانشمند، عبدالکریم صالحی، سید سجّاد طباطبایی‌نژاد، محمود متوسل آرانی و مسلم ناصری
آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
مدیر امور فنی و چاپ: لیدا نیک‌روش
مدیر هنری: مجید ذاکری یونسی
طراح گرافیک و صفحه‌آرا: حسین وهابی
تصویرگران: شیوا ضیایی، گلنار ثروتیان، مهدیه صفایی‌نیا، صبا صفا، سحر خراسانی، عاطفه ملکی‌جو، پریسا ملکی و طاهر شعبانی
عکاس: فرهاد سلیمانی، حمیدرضا همتی
طراح جلد: مجید ذاکری یونسی
حروفچین: فاطمه باقری مهر
مصحح: حسین چراغی، سیف الله بیگ محمد دلیوند
امور آماده‌سازی خبر: فاطمه پزشکی
امور فنی رایانه‌ای: ناهید خیام‌باشی، سیده شیوا شیخ‌الاسلامی
ناشر: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۱۶۱-۸۸۸۳۱۱، دورنگار: ۹۲۶۶-۸۸۳۰، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹،
وب‌سایت: www.chap.sch.ir
چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ پنجم ۱۳۹۵
حق‌چاپ محفوظ است.

ISBN 978-964-05-2030-7

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۰۳۰-۷

کودکان دبستانی عزیزان من هستند.

امام خمینی (ره)

همکار گرامی، معلم عزیز

سلام علیکم؛ خداوند مهربان را شاکریم که بر اساس برنامه‌ی درسی ملی، تحوّل بزرگی در نظام آموزش و پرورش کشور در حال وقوع است. در راستای اهداف این برنامه، تغییرات لازم در کتاب تعلیم و تربیت دینی دوم ابتدایی با عنوان «هدیه‌های آسمان» صورت گرفت. امیدواریم با آموزش مناسب کتاب حاضر، شاهد شکوفایی هر چه بیش‌تر استعدادها و پرورش انگیزه‌ها و رفتارهای دینی دانش‌آموزان میهن عزیز اسلامی‌مان باشیم.

برای پیشبرد بهتر فرایند یاددهی- یادگیری، توجّه شما را به نکات ذیل جلب می‌کنیم:

۱- برای تدریس کتاب، مراجعه به کتاب راهنمای معلم لازم است. بخشی از محتوای آموزشی در کتاب راهنمای معلم قرار داده شده است و بدون مراجعه به آن فرایند آموزش تکمیل نخواهد شد. به عنوان نمونه برخی اشعار تنها در کتاب راهنمای معلم آمده است.

۲- در سال جاری، کتاب کار دانش‌آموز با کتاب درسی ادغام شده و کتاب جداگانه‌ای برای آن در نظر گرفته نشده است. بنابراین لازم است کلیه‌ی فعالیت‌ها در کلاس انجام شوند.

۳- با توجّه به این‌که تصاویر نقش مهمی در تثبیت اهداف درس دارند، لازم است همکاران محترم در راستای آموزش مفاهیم درس، از شیوه‌ی تصویرخوانی نیز استفاده نمایند.

۴- تدریس برخی درس می‌تواند به صورت پیمانه‌ای صورت گیرد. یعنی با توجّه به مناسبت‌های گوناگون و یا احساس

نیاز معلم، می‌توان برخی دروس را خارج از ترتیب موجود تدریس نمود.

۵- ارزشیابی درس هدیه‌های آسمان به صورت توصیفی است. جهت اطلاع بیش‌تر در مورد شیوه و ابزارهای آن به کتاب راهنمای معلم پایه دوم مراجعه نمایید.

۶- هر درس اجزایی دارد که به صورت خلاصه به آن‌ها اشاره می‌شود. تفصیل مطالب در کتاب راهنمای معلم آمده است:

عنوان درس: عنوان به صورت مستقیم یا غیر مستقیم، گویای چکیده و محتوای اصلی درس است و با ایجاد حس کنجکاوی در دانش‌آموزان، در جهت انگیزش آن‌ها به موضوع درس به کار می‌آید.

متن درس: شامل بخش عمده‌ای از مفاهیم و اهداف اصلی درس می‌باشد.

بدانیم: این بخش در راستای تقویت و تکمیل مفاهیم اصلی درس، در برخی دروس قرار داده شده است. لازم به ذکر است که محتوای این بخش جزء درس بوده و در فرایند آموزش نقش قابل توجهی ایفا می‌کند.

علاوه بر سه بخش فوق که ارائه‌کننده مفاهیم درس هستند، فعالیت‌های متنوعی متناسب با هر درس طراحی شده است، که با مشارکت دانش‌آموزان انجام می‌شود:

فکر می‌کنم: این بخش جمع‌بندی و خلاصه‌ی درس به ویژه در حیطه‌ی شناختی از زبان دانش‌آموز است که لازم است دانش‌آموزان مشارکت لازم و مؤثری در آن داشته باشند. ضرورتی بر انجام کتبی این بخش نیست و

انجام شفاهی آن از سوی دانش‌آموز کفایت می‌کند.

دوست دارم: این بخش به دنبال تقویت اهداف حیطه‌ی عاطفی بوده و دانش‌آموزان را به انجام فعالیتی عملی تشویق می‌کند. در حقیقت دانش‌آموزان در این بخش به آنچه در پیش فکر کرده‌اند و فهمیده‌اند، ابراز علاقه می‌کنند. در این مرحله نیز لزومی بر انجام کتبی فعالیت نیست و می‌تواند به صورت شفاهی صورت گیرد.

گفت‌وگو کنیم: در این بخش دانش‌آموزان با هدایت و نظارت آموزگاران به سؤالات مطرح شده پاسخ می‌دهند و با جمع‌بندی آموزگار، مفاهیم درس تثبیت می‌شوند.

امین و مینا: بخشی که یک خواهر و برادر محتوای درس را به زبانی دیگر بیان می‌کنند و دانش‌آموزان با پاسخ‌های متفاوت خود در کلاس، مطالب آن‌ها را تکمیل می‌کنند. این کار در جهت بسط و گسترش مفاهیم درس است.

بگرد و پیدا کن: در این بخش با انجام یک فعالیت عینی و ملموس، دقت دانش‌آموزان تقویت می‌شود.

بین و بگو: این بخش نقش تمرینی در جهت تثبیت مفاهیم درس بوده و موجب تعمیق یادگیری می‌شود.

با هم بخوانیم: شامل شعری در موضوع درس است که توسط دانش‌آموزان هم‌خوانی می‌شود. تعدادی از اشعار هم در راهنمای معلم آمده است.

بازی و نمایش: محتوای برخی دروس به صورت نمایش در کلاس اجرا می‌شود. جهت جذابیت بیش‌تر فعالیت، آموزگاران می‌توانند امکانات لازم برای نمایش را در کلاس تدارک نمایند. این بخش با قرار دادن دانش‌آموزان در موقعیتی

فرضی، اهداف درس را تثبیت می‌نماید.

یک کار خوب: انجام این فعالیت نیز وسیله‌ای برای تثبیت اهداف درس است.

تمرین کنیم: این بخش در درس‌های احکام قرار داده شده است و لازم است برای تک تک دانش آموزان در مدرسه انجام شود. می‌توان از اولیای دانش آموزان خواست تا محتوای درس را در خانه نیز با فرزندان خود تمرین کنند. انتظار می‌رود همه‌ی دانش آموزان در بخش‌های گوناگون درس مشارکت داشته باشند و اگر دانش آموزی در بخشی نتوانست فعالیت و مشارکت مؤثری داشته باشد، در بخش دیگر به او توجه شود.

همراه با خانواده: این قسمت با هدف بسط یادگیری و تقویت نگرش دانش آموز به مفاهیم دینی در میان اعضای خانواده، برای بروز رفتار دینی وی قرار داده شده است.

انتظار می‌رود والدین گرامی، همراهی لازم را جهت انجام این بخش از فعالیت‌ها با دانش آموز مبذول نمایند. آرزوی گروه تعلیم و تربیت دینی، توفیق روزافزون همکاران عزیز در رشد و پرورش دینی امیدهای آینده‌ی کشور است.

گروه تعلیم و تربیت دینی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

<http://dini-dept.talif.sch.ir>

فهرست

درس اول هدیه‌های خدا ۱۲

درس دوم پرندگان چه می‌گویند؟ ... ۱۶

درس سوم خاطره‌ی ماه ۲۰

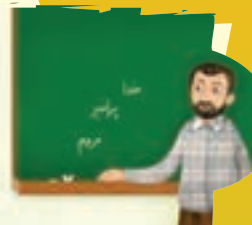
درس چهارم مهربان‌تر از مادر ۲۴

درس پنجم وضو می‌گیرم ۲۸

درس ششم پیامبران خدا ۳۴

درس هفتم مهمان کوچک ۳۸

درس هشتم جشن میلاد ۴۲

درس نهم اهل بیت پیامبر ۴۶

درس دهم خانواده‌ی مهربان ۵۰

درس یازدهم نماز بخوانیم ۵۴

درس دوازدهم پدر مهربان ۶۰

درس سیزدهم بهترین دوست ۶۴

درس چهاردهم دعای باران ۶۸

درس پانزدهم بچه‌ها سلام! ۷۲

درس شانزدهم طبیعت زیبا ۷۶

درس هفدهم وقت نماز ۸۰

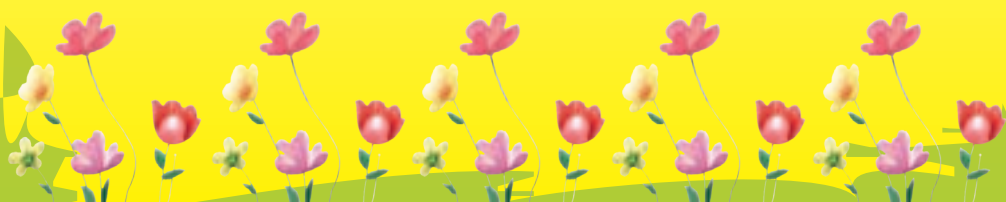
درس هجدهم راز خوش بختی ۸۴

درس نوزدهم جشن بزرگ ۸۸

درس بیستم در کنار سفره ۹۲

هدیه‌های خدا

همه‌ی بچه‌ها خوش حال بودند و کتاب‌های درسی جدید را ورق می‌زدند.

زهره و صبا کنار هم نشسته بودند و عکس‌های کتاب را به هم نشان می‌دادند.

خانم معلّم از در وارد شد و با لبخند گفت: بچه‌ها سلام!

همه به احترام او ایستادند و یک صدا گفتند: سلام!

خانم معلّم سخنش را با نام خدا آغاز کرد و گفت:

بچه‌ها امسال کتاب جدیدی داریم به نام «هدیه‌های آسمان».
ریحانه گفت: چه اسم قشنگی! من هدیه گرفتن را خیلی دوست دارم!
معلم لبخندی زد و گفت:
بچه‌ها فکر می‌کنید چه کسی بیش‌ترین هدیه را به شما داده است؟
هرکس چیزی گفت.
فاطمه گفت: پدر و مادر!
معلم ادامه داد: پدر و مادر را چه کسی به شما هدیه داده است؟
مریم گفت: خدای مهربان!
معلم گفت: همان خدایی که ما را خیلی دوست دارد و نعمت‌های زیادی به ما
داده است، مانند خورشید، باران، میوه‌ها و ...
بچه‌ها چند لحظه چشم‌هایشان را بستند ...
حالا چشم‌هایشان را باز کنید. خداوند به ما چشم داده تا بتوانیم همه جا را ببینیم
و نقاشی‌های زیبا بکشیم.
به ما دست داده تا ...

فکر می‌کنم

خدای مهربان چه نعمت‌های دیگری به من داده است؟

دوست دارم

از خدایی که این همه نعمت و هدیه به من داده است، تشکر کنم و بگویم...

گفت و گو کنیم

درباره‌ی فایده‌های خورشید باهم گفت‌وگو کنیم. اگر خورشید نبود، چه می‌شد؟

بازی و نمایش

با دوستان خود نمایشی را اجرا کنید که نشان دهد اگر یک روز آب خانه یا مدرسه قطع شود، چه مشکلاتی پیدا می‌کنیم؟

بگرد و پیدا کن

هدیه‌های زیبای خدا را در این عکس پیدا کن و نام آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

.....

با هم بخوانیم

خدای شاپرک‌ها

ستاره، آسمان، مهتاب از توست
خدای شاپرک‌های قشنگی
در آن نقّاشی دریا کشیدی
به مرغان جوجه‌های ناز دادی
خدای سبزه‌زار و جویباری
تو هم بخشنده‌ای، هم مهربانی

خدایا! آفتاب و آب از توست
خدای غنچه‌های رنگ‌رنگی
تو دشت بی‌کران را آفریدی
به گنجشکان پَر پرواز دادی
خدای باغ و باران و بهاری
خداوند زمین و آسمانی

حمید هنرجو

پرنده‌گان چه می‌گویند؟

غروب یک روز بهاری بود. گنجشک‌ها بر روی درختان جیک‌جیک می‌کردند. ساجده از پنجره‌ی اتاق نگاهی به آسمان کرد و گفت: مادر، چرا گنجشک‌ها جیک‌جیک می‌کنند؟ آن‌ها چه می‌گویند؟

مادر گفت: دخترم، همان‌طور که ما حرف می‌زنیم، گنجشک‌ها هم حرف می‌زنند. فکر می‌کنم آن‌ها با این کار از خدا تشکر می‌کنند.

ساجده گفت: آن‌ها به خدا چه می‌گویند؟

مادر گفت: شاید می‌گویند:

خدایا تو به ما یاد دادی چگونه پرواز کنیم.

چگونه لانه بسازیم و کجا دنبال دانه بگردیم.

خدایا از تو به خاطر این همه مهربانی تشکر می‌کنیم.

ساجده گفت: پرنده‌گان چه حرف‌های خوبی به خدا می‌زنند. من هم می‌خواهم با خدا حرف بزنم و از او تشکر کنم.

در این هنگام صدای اذان از مسجد بلند شد. مادر وضو گرفت و به نماز ایستاد.

ساجده با خود گفت: مادر با خدا حرف می‌زند و از او تشکر می‌کند.

او هم وضو گرفت. چادر گل‌دارش را سر کرد و کنار مادر به نماز ایستاد.

فکر می‌کنم

وقتی که گنجشک‌ها می‌توانند با خدا حرف بزنند، من هم می‌توانم با خدا حرف بزنم و بگویم...

دوست دارم

وقتی پدر یا مادرم نماز می‌خوانند، من هم

گفت و گو کنیم

- ۱- وقتی می‌خواهیم با خدا سخن بگوییم، چه می‌کنیم؟
- ۲- با درس خواندن، از کدام نعمت‌های خدا می‌توان تشکر کرد؟

خدایا از روزی که به دنیا آمده‌ام، از تو هدیه‌های زیادی گرفته‌ام.

خدایا تو به من

با هم بخوانیم

آواز گنجشک

وقت سحر بود
گنجشک نازی
بر روی شاخه
می کرد بازی
جیک جیک گنجشک
شنیدنی بود
پر زدن او
چه دیدنی بود
نزدیک رفتم
پرسیدم از او
چرا با جیک جیک
می پری هر سو
گنجشک زیبا
با خنده گفتا
من می گزارم
شکر خدا را
آواز گنجشک
عبادت اوست
پرواز گنجشک
اطاعت اوست

سیداحمد زرهانی

مخاطره‌ی ماه

شب از نیمه گذشته بود. ماه از بالا نگاه می‌کرد. خانه‌ای روشن و نورانی دید.

در خانه، مادر و پسری بیدار بودند.

مادر دست به سوی آسمان بلند کرده بود و زیر نور ماه دعا می‌کرد.

پسر دعا‌های مادر را می‌شنید و آهسته آمین می‌گفت.

– خدایا بیماران را شفا بده!

– خدایا به نیازمندان کمک کن!

– خدایا همه را به راه درست راهنمایی کن!

پسر پرسید: مادر! چرا برای خودت دعا نمی‌کنی؟!

مادر دستی بر سر فرزند خود کشید و گفت: عزیزم!

اول برای دیگران دعا می‌کنیم و بعد برای خود!

آن شب دختر پیامبر، حضرت فاطمه، برای همسایه‌ها

و دوستانش دعا کرد و فرزندش حسن علیه‌السلام^۱

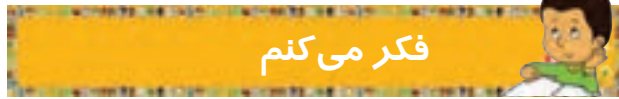
آمین گفت.

ماه با خود گفت:

چه خانه‌ی زیبایی و چه دعا‌های قشنگی!

۱ – علیه‌السلام: سلام بر او

فکر می‌کنم

امام حسن علیه‌السلام از مادرش آموخت که ...

دوست دارم

من هم مانند حضرت فاطمه، برای دیگران دعا کنم. پس می‌گوییم: ...

امین و مینا

امین برادر مینا است. آن‌ها دوست دارند کنار مادر بزرگ بنشینند و دعا کنند.

امین: خدایا به من و دوستانم کمک کن تا

مینا: ای خدای بزرگ، کاری کن تا همه‌ی آدم‌ها

امین: خدایا به مادر بزرگم سلامتی بده تا

مینا: ای خدای مهربان، پدر، مادر و معلّم را

مادر بزرگ گفت: بچه‌ها! حالا من دعا می‌کنم و شما آمین بگویید.

خدایا! امام زمان ما را زودتر برسان و به رهبر عزیز ما سلامتی بده.

امین و مینا: آمین.

گفت و گو با خدا

خدایا.....

مهربان تر از مادر

...از میان درختان انبوه می گذشتم. جیک جیک چند جوجه به گوشم رسید.
صدا را دنبال کردم تا به لانه ی گنجشک ها رسیدم. چه جوجه های زیبایی!
جوجه ها را برداشتم و به راه افتادم.
صدای جوجه ها هر لحظه بیش تر و بیش تر می شد. شاید کسی را صدا می زدند یا
گرسنه بودند.
به آسمان نگاه کردم. دیدم گنجشکی بالای سرم می چرخد.
گنجشک با شتاب به من نزدیک شد و ناگهان خود را روی جوجه ها انداخت.
ماجرای عجیبی بود! آن ها را گرفتم و با خود آوردم.

پیامبر خدا و یارانش به سخنان مرد مسافر گوش دادند.
پیامبر گفت: جوجه ها را روی زمین بگذار.
همه با تعجب نگاه می کردند. مادر جوجه ها از آن ها جدا نمی شد!
یکی از یاران پیامبر گفت: چه مادر مهربانی!
دیگری گفت: حتی یک لحظه هم از جوجه هایش جدا نمی شود!
پیامبر گفت: آیا از محبت این مادر تعجب می کنید؟
«بدانید، خداوند از این مادر مهربان تر است. او بنده هایش را خیلی دوست دارد.»
سپس به مرد گفت: گنجشک ها را به لانه بازگردان.
مرد به راه افتاد و در راه به سخن پیامبر و مهربانی خدا فکر می کرد.

هُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ
او مهربان ترین مهربانان است.

(سوره ی یوسف، آیه ی ۶۴)

